

Кафедра металургійного обладнання

*Професор О. І. Сапка
Перший завідувач
кафедри
(1965–1987 рр.)*

*Професор А. Я. Жук
Завідувач кафедри
з 1987 р.*

Кафедра заснована 1 вересня 1965 р. – відповідно до наказу Міністра ВССО УРСР № 326. Завідувачем кафедри було призначено доцента О. І. Сапка. У той час на кафедрі працювали доцент Б.О. Павленко, асистенти М. С. Пасічник, Д. Ф. Приходько, В. Є. Андріяш і ст. лаборант А. Я. Жук. Підготовка інженерів-механіків за спеціальністю “Механічне обладнання заводів чорної та кольорової металургії” (вечірня форма навчання) розпочалася ще до утворення кафедри, а в червні 1965 р. було здійснено перший випуск 17-ти таких фахівців.

Перші студенти вечірньої форми навчання не тільки відповідально та добре навчалися, але й зробили величезний внесок у створення лабораторної бази кафедри. Безпосередньо за їх участю були сконструйовані майже всі діючі моделі основного металургійного обладнання, якими й сьогодні обладнані лабораторії кафедри, що забезпечує високий рівень навчального процесу. Кафедра зберігає добру пам'ять про цих прекрасних людей. Всі вони стали помітними постатями і в сфері виробництва (керівники відділів, цехів, управлінь, трестів, головні механіки, головні конструктори, а Ф. Б. Трубецької та В. Г. Чумаченко очолювали Главки союзних міністерств). Значна частина їх працювала в іноземних країнах як спеціалісти-консультанти, й згодом А. Я. Жук очолив кафедру МОМЗ. Завдяки студентам вечірньої форми навчання перших прийомів і наполегливій праці першого складу викладачів

Професор О. І. Сапко проводить заняття на діючій моделі прокатного стану

На діючій моделі печі проводить заняття асистент Д. Ф. Приходько

кафедри за 5 років була створена потужна лабораторна база, яка була визнана кращою серед лабораторій споріднених кафедр ВНЗ СРСР.

У 1969 р. було здійснено перший прийом студентів денної форми навчання за спеціальністю “Механічне обладнання заводів кольорової металургії”, а для студентів-вечірників – дві спеціальності: “Механічне обладнання заводів чорної металургії” і “Механічне обладнання заводів кольорової металургії”. На цей час вже було створено повноцінну методично-технічну базу кафедри. З 1978 р. розпочалась підготовка фахівців заочної форми навчання за спеціальністю “Механічне обладнання заводів кольорової металургії”. Перший випуск фахівців денної форми навчання відбувся в 1974 р. Перші студенти денної форми навчання були першопрохідцями у створенні молодіжних організацій і будівництві інституту, брали активну участь у союзних будівельних загонах. До того часу, поки не розпочалась підготовка інженерів-будівельників, студенти механіки були головним будівельним загonom інституту. Лабораторії кафедри стали не тільки засобом поглибленого вивчення студентами навчальних програм, а й прекрасною базою для науково-дослідної роботи студентів (НДРС). НДРС (на неї виділялося понад 300 аудиторних годин) була організована таким чином, що студенти проходили повний курс науковця-дослідника: виготовляли датчики, підбирали й налагоджували апаратуру, проводили заміри параметрів обладнання, здійснювали математичну обробку, оформляли звіти. Результати досліджень доповідали на наукових семінарах і конференціях, активно брали участь у конкурсах студентських наукових робіт.

*Професор
Д. П. Притикін*

*Професор
Г. П. Малишев*

*Доцент
Б. О. Воронін*

*Доцент
С. В. Погорєлов*

*Професор
Н. К. Желябіна*

*Доцент
Г. О. Федьков*

*Ст.викладач
О. П. Шубіна*

*Доцент
М. В. Коваль*

У зв'язку зі збільшенням навчального навантаження кафедру стали поповнювати нові викладачі: В. М. Канюк (1968 р.), Д. П. Притикін (1970 р.), Г. І. Горячев (1971 р.), Ю. О. Трубніков (1974 р.), М. С. Жорнік (1975 р.), О. П. Потапенков (1975 р.), Ю. Л. Левін (1977 р.).

Значний внесок у розвиток лабораторної бази кафедри зробив доцент Д. П. Притикін, доцент Ю. О. Трубніков.

З 1980 р. на кафедрі стали працювати Б. О. Воронін, Л. Г. Станчева, О. Б. Борисов – з 1983 р., Н. К. Желябіна – з 1984 р., І. Ю. Кутіна – з 1984 р., Г. П. Малишев – з 1984 р., Г. О. Федьков – з 1984 р. Визнанням заслуг з навчально-методичної роботи стало доручення кафедрі розробити навчальний план спеціальності 0573 для усіх ВНЗ СРСР. Відповідальним було призначено доц. А. Я. Жука.

На початку осені 1987 р. на 60-му році життя помер засновник кафедри, професор, заслужений працівник ВШ України О. І. Сапко – видатний організатор і вчений, який залишив по собі добру згадку й значні здобутки. З жовтня 1987 р. кафедру очолив доцент А. Я. Жук – учень і послідовник професора О. І. Сапка. У 1988–1990 рр. кафедра за згодою МВССО України впровадила унікальну систему практичної підготовки студентів шляхом введення попередньої підготовки до практик і організації на провідних заводах Запоріжжя спеціальних центрів, а також вперше в СРСР – модульну систему навчання й контролю знань. Було розроблено й видано декілька оригінальних посібників, а підручник “Механічне

*Доповідає студент Ю. Гузь.
Семінар ведуть: староста семінару – студент О. Руденко та секретар – студентка І. Кутіна – майбутній викладач кафедри*

Випробування нової експериментальної апаратури на прокатному стані здійснюють інженер С. М. Шилко, асистент Д. Ф. Приходько, професор О. І. Сапко, аспірант А. Я. Жук

*Професор О. І. Сапко серед студентів
вечірнього факультету, 1964 р.*

*Науково-технічна конференція.
Доповідає студентка вечірнього факультету
Л. І. Черноіванова*

обладнання заводів кольорової металургії” для ВНЗ (автори Л. С. Кохан, О. І. Сапко, А. Я. Жук) відзначено Першою премією Державного Комітету з освіти СРСР.

У 1992 р. до кафедри приєднали кафедру обробки металів тиском у такому складі: проф. В. О. Ніколаєв, проф. І. І. Оніщенко, проф. Ю. С. Зиков, доц. С. В. Погорелов, доц. Ю. П. Ведмідь, доц. Н. М. Чиглаков, доц. М. О. Прищип, ст. викл. О. П. Шубіна, зав. лаб. О. Г. Васильєв, ст. лаб. С. В. Алтухова. До колективу кафедри також увійшли проф. Д. П. Притикін і доцент В. М. Хімін. Таке поєднання принесло велику користь навчальному процесу та науковим дослідженням. Було створено та видано декілька монографій і навчальних посібників з грифом МОНУ, десятки посібників з грифом ЗДІА. Особливо плідно в цьому напрямку працювали А. Я. Жук, Н. К. Желябіна (7 навчальних посібників, у т. ч. тритомний оригінальний посібник “Теорія і практика приводів”, В. О. Ніколаєв (2 посібники й монографія), І. І. Оніщенко (2 посібники й монографія). З 2000 р. кафедрою розпочата інтенсивна робота з комп’ютеризації навчального процесу, а в 2006 р. створено власний комп’ютерний клас. Найактивнішими учасниками цього процесу стали асистент А. О. Власов і доценти Г. П. Малишев, С. В. Погорелов, К. В. Таратута. За цей час придбано

*25-річчя ЗІІ (1984 р.), кафедра МО, зліва
направо: ас. І. Ю. Кутіна, ас. Л. Г. Станчева,
зав.кафедри проф. О. І. Сапко,
доц. Н. К. Желябіна, зав.лабораторії
Л. І. Печений.; стоять зліва направо:
доц. Б. О. Воронін, доц. О. П. Потапенко,
доц. Г. П. Малишев, доц. А. Я. Жук,
доц. О. Б. Борисов, с.н.с. В. Д. Дубицький*

*Викладачі у комп’ютерному класі,
зліва направо: А. О. Власов,
К. В. Таратута, С. В. Погорелов,
Г. П. Малишев*

потужне ліцензоване програмне забезпечення систем комп'ютерного проектування й моделювання, яке постійно оновлюється, розроблено власні програми.

З 2000 р. розпочалась велика організаційно-методична робота з підготовки магістрів. Перший випуск магістрів відбувся в 2001 р. У 2005 р. на 40-річчя кафедри було створено предметну аудиторію імені засновника й першого керівника кафедри О. І. Сапка.

Значні досягнення кафедра має в науковій діяльності. Вперше кафедрою була створена нова технологія та технічні засоби, які дозволили отримати бездефектні зливки електроннопроменевого методу наплавлення. Разом з ІЕС ім. Є. О. Патона впроваджено у виробництво першу в СРСР промислову електроннопроменеву піч У-254, а спільно з Всесоюзним науково-дослідним інститутом електро-термічного обладнання (ВНДІЕТО) – потужну електронно-променеву піч 1ЕСП-1000 на злинок масою 1 т. Разом з цим інститутом та іншими головними дослідними інститутами розроблено унікальну технологію та обладнання для виробництва злиwkів спеціальних сталей і сплавів методом електрошлакового переплаву металізованих окатишів. За допомогою кафедри була усунена надзвичайно критична ситуація, що виникла при впровадженні найбільшої в Європі електросталеплавильної печі ДСП-200. Розроблено і виготовлено вперше в СРСР надпотужний плазмотрон. Вирішено цілу низку найважливіших проблем, пов'язаних з незадовільною роботою електрошлакових, вакуумодугових, електронно-променевих і рудотермічних печей. На рівні винаходів створено десятки механізмів, пристроїв, машин і пічних агрегатів. Загалом кафедрою впроваджено у виробництво 50 наукових розробок державного значення, отримано майже 300 свідоцтв на винаходи, понад 10 наукових розробок відзначено медалями ВДНГ СРСР.

За результатами досліджень захистив докторську дисертацію О. І. Сапка, кандидатські дисертації захистили: А. Я. Жук, В. М. Чернобай, В. К. Тарасов, С. Ю. Беляєв, К. В. Таратута, підготував до захисту роботу Май Фіок Туан. Під керівництвом А. Я. Жука закінчили аспірантуру М. В. Коваль, В. Д. Дубицький, С. А. Колотило, А. О. Власов. Особливий внесок у розвиток дугових електропечей вніс М. В. Коваль, який виконав декілька десятків госпдоговірних робіт і має понад 100 наукових публікацій.

На кафедрі існують різні форми наукової роботи: на госпдоговірній і бюджетній основі, за трудовими угодами, за договорами про співдружність тощо. При цьому слід відзначити плідну роботу Б. О. Вороніна і М. В. Коваля, які найбільш активно контактують з підприємствами і впровадили у виробництво декілька цінних розробок. У сфері удосконалення навчального процесу велику наукову роботу провели А. Я. Жук та Н. К. Желябіна – автори альтернативної концепції реформування системи вищої освіти, опублікували понад 60

Ректор В. І. Пожуєв і колектив кафедри серед випускників різних років на 40-річчі кафедри

статей, тез доповідей з цього питання. Усі викладачі кафедри наполегливо працюють над методичним забезпеченням кредитно-модульної системи навчання та рейтингової оцінки знань студентів.

Розвиток кафедри триває. Спеціальність кафедри “Металургійне обладнання” акредитована Державною атестаційною комісією за IV, найвищим, рівнем.